

ในสติปัญญาสี่มี

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสดงธรรมจัก
ๆ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงอาทิตต
ปริยายสูตร ชฎิล ๓ พี่น้องได้บรรลุปะเป็นพระอรหันต์

การประพฤติปฏิบัติธรรม การฟังธรรมมันมีคุณค่า มีคุณค่าที่ไหน มีคุณค่าที่ว่าธรรมที่เกิด
จากหัวใจของครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมๆ ออกมาจากหัวใจที่เป็นธรรมนั้นมันจะมี
คุณธรรม

ถ้าออกมาจากความจำๆ ก็อ่านหนังสือ เวลาหนังสือมีการท่องจำ นกแก้วนกขุนทอง สิ่ง
นั้นมันเป็นประเพณีวัฒนธรรม เป็นประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธนะ ทางอีสาน เวลาวัดที่ไหน
ก็แล้วแต่ เวลาไม่มีพระไปอยู่นะ เขาจ้างให้พระไปอยู่จำพรรษา จ้างให้ไปอยู่เพื่อเขาจะได้สร้าง
บุญสร้างกุศลของเขา

นี่เขาขาดพระไม่ได้ เพราะว่าประเพณีวัฒนธรรมของเขา เขาต้องทำบุญกุศลของเขา เขา
ทำเพื่อความสุขใจของเขา ถ้าไม่มี ไม่มีเขาก็แสวงหา ถ้าแสวงหาอย่างนั้นมา สิ่งนั้นมันเป็น
ประเพณีวัฒนธรรม ถ้าวัฒนธรรมของเขาก็เป็นวัฒนธรรมของเขา

เราศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษามาก็หนักแแก้วนขุนทอง เรา มาท่องจำกันไง ถ้าท่องจำ ท่องจำนี้มีการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ถ้าส่งเสริมพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้มีการศึกษา ศึกษาามาเพื่อมาประพฤติปฏิบัติ ศึกษาามาเพื่อเป็นการท่องจำไป

ท่องจำกันมาแล้วนะ ใครมีความรู้มากความรู้น้อย ถ้าความรู้มากความรู้น้อยก็มีกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก ก็เอากิเลสของตนใส่เข้าไป เวลากิเลสของตนใส่เข้าไปก็ความชอบใจ ของตน พอความชอบใจของตนนะ มันปฏิบัติไป เวลาพูดไปแล้วก็มีการขัดแย้งกัน ถ้าขัดแย้งกัน ก็บอกของใครถูกของใครผิดไป

มันถูกมันผิด มันผิดที่กิเลสทั้งนั้นนะ ถ้าเป็นความถูกต้องดีงามมันเข้าสู่สังขาร ถ้าเข้าสู่สังขารก็เข้าสู่หัวใจของตน ถ้าเข้าสู่หัวใจของตน เห็นไหม เรามีความอบอุ่น มีความองอาจมีความกล้าหาญนะ แต่ความกล้าหาญ กล้าหาญของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ กล้าหาญกับกิเลสตัณหาความทะยานอยากของตน กล้าหาญในการเดินทางกรรม นั่งสมาธิภาวนา ในการใช้สติปัญญาของเรา กล้าหาญในการประพฤติปฏิบัติ ไม่ใช่กล้าหาญไปอวดใครหรอก

ไปอวดใครนั่นมันเรื่องกิเลสทั้งนั้นนะ การยกตนข่มท่าน การเหยียบย่ำทำลายกัน มัน เป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แต่ถ้าเป็นความจริง ๆ นะ มันย้อนกลับมาสู่หัวใจของตน

เวลารวงข้าว ข้าวมันออกแล้วมันนุ่มลงต่ำ แต่จิตใจของคนที่มีธรรม จิตใจของคนที่มี ธรรมเขาเอาไว้ในหัวใจของเขา เขาเห็นแล้ว หลวงตาท่านพูดไป ถึงขยะ โลกเป็นถึงขยะ มันเป็นที่ น่าสะอิดสะเอียน มันน่าขยะแขยง แล้วไปยุ่งกับมันทำไม

แต่เนี่ยเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เป็นมนุษย์ด้วยกันไง เวลาครูบา อาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน เวลาถึงที่สุดแห่งทุกข์ มันจะไปพูดกับใคร เขาจะหาว่าเราบ้า หาว่าเราบ้า บ้าเพราะมันพูดเรื่องนอกเหนือจากโลก โลก เรื่องของโลก เขาก็แสวงหา ของเขาเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของตน อุดมสมบูรณ์ของตนในความรู้สึกรู้สึกของเขาไป

แต่เวลาถ้าเป็นนักปฏิบัตินะ เขาแสวงหาที่สงบสงัด เขาแสวงหาที่วิเวก เขาแสวงหา แต่เวลาประพฤติปฏิบัติกัน วันเวลามันช่างเชื่องช้าเหลือเกิน ทำสิ่งใดแล้วไม่ประสบความสำเร็จ ทำสิ่งใดแล้วมันกระวนกระวายใจ

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเนะ วันคืนล่วงไปเร็วมาก เตียววันๆๆ ทำไมมันเร็วไปขนาดนั้นเนะ เพราะจิตใจมันอยู่กับข้อวัตรปฏิบัติใจ จิตใจมันอยู่กับธรรมวินัยใจ จิตใจมีสติยับยั้งดูแลมันใจ ถ้ามีสติยับยั้งดูแลมัน มันมีแต่ความสุขทั้งนั้นเนะ ถ้ามีความสุข วันเวลามันล่วงไปเร็วมากๆ

แต่ถ้าเวลาเราประพฤติปฏิบัติเนะ วันเวลามันเชื่องช้ามาก มันมีแต่ความทุกข์ความยาก มันมีแต่ความบีบคั้นหัวใจ เมื่อไหร่จะหมดเวลาจริงๆ...หมดทำไม ปฏิบัติเอาคะแนไน ปฏิบัติเท่านี้ชั่วโมง ปฏิบัติเท่านี้ชั่วโมง ปฏิบัติแล้วมันได้ความสุขความสงบ

จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก จิตนี้เป็นได้หลากหลาย จิตนี้มีหัตถ์จรรยนัก ถ้าจิตนี้มีหัตถ์จรรยนักนะ ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา นี่เป็นอริยทรัพย์เพราะเราเกิดมามีกายกับใจๆ ใจ เพราะร่างกายนี้มันต้องบีบคั้น ร่างกายนี้มันต้องการอาหารของมัน ร่างกายต้องการความอบอุ่น ร่างกายต้องการพักผ่อน ร่างกายมีการกระทำ เห็นไหม

เวลาเราเกิดมา ร่างกายมันบีบคั้น เวลาเทวดาเขามีแต่กายทิพย์ๆ เขามีความสุขของเขาเนะ เขามีความสุขของเขา เขาไม่ต้องขี้ไม่ต้องเยี้ยว ไม่ต้องเซ็ด ไม่ต้องคอยอาบน้ำอาบท่าเขาไม่ต้องเลย เขาเป็นทิพย์สมบัติหมด

แต่ของเรานั้นมีการรับผิดชอบพะรุงพะรังไปทั้งนั้น การรับผิดชอบ โรคประจำตัวของเราคือโรคหิว โรคหิวมันบีบคั้นขึ้นมา เวลาคนหิวคนกระหายขึ้นมาก็ต้องแสวงหาขึ้นมาปรนเปรอมัน ถ้าคนมีสติมีปัญญาเขาจะเลิกได้ไง เราเกิดมาทำไมๆ เกิดมา สิ่งที่มีบีบคั้น นี้ความสุขน้อยนิด แต่ความทุกข์มหาศาล

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เวลาเขาครองเรือนๆ ความสุขน้อยนิด แต่ความทุกข์ความยากมหาศาล เหมือนกับวิดทะเลทั้งทะเลเลย เพื่อเอาปลาตัวเดียว แต่ก็ครองเรือน

กันทั้งโลก ไม่มีใครออกจากเรือน ไม่มีใครออกประพฤติปฏิบัติ เวลาออกไปประพฤติปฏิบัติ ขึ้นมาก็ทุกข์ๆ ยากๆ

เวลาประพฤติปฏิบัติ เราก็พยายามชวนชวายเป็นของเรา ถ้ามันประพฤติปฏิบัติ คนที่มีอำนาจวาสนา เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วจะประพฤติปฏิบัติ ออกบวชๆ เวลาออกบวชขึ้นมาแล้วจะแสวงหาครูบาอาจารย์ที่ดี เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อให้พ้นจากทุกข์ๆ ใจ แนวทางปฏิบัติก็มหาศาลใช้ไหม

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านพยายามชวนชวายเป็นของท่านๆ ท่านไปแสวงหาที่ไหนก็แล้วแต่ เพราะคนที่มีอำนาจวาสนามันจะมีจุดยืนนะ เวลาที่มีจุดยืนมันจะเทียบเคียงกับคำสั่งสอนของเขา พฤติกรรมของเขา การกระทำของเขา มันมีอยู่จริงหรือไม่ ถ้ามันไม่มีอยู่จริง เราทิ้งสละจากที่นั่นไป ไปหาที่ใหม่ๆ หาที่ไหนมีครูแจ้ง ครูแจ้งมันหาจากไหน มันหาไม่ได้ เห็นไหม ท่านถึงพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามข้อวัตร แล้วพยายามค้นคว้าขึ้นมา

เพราะมันเป็นยุคเป็นคราวนะ คำว่า “เป็นยุคเป็นคราว” เวลาคนมีบุญเกิด เวลาคนมีบุญเกิดนะ สังคมร่มเย็นเป็นสุข ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล การอยู่ของสังคมมันมีความสุข เวลาที่มีแต่คนบาปเกิดนะ สังคมมีแต่ความทุกข์ความร้อน มีแต่ภัยแล้ง อาหารการกินก็ไม่มี ทุกอย่างทุกข์ยากไปหมด

เวลาคนมีบุญเกิด ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ไว้ในพระไตรปิฎก ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง หลวงปู่มั่นท่านพูดไว้ว่า มันจะเจริญตั้งแต่สมัยพระจอมเกล้าฯ ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ กึ่งพุทธกาลนั้นนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน มันมีแนวทาง สังคมมันซับซ้อนมาเพื่อจะให้ค้นคว้าใจ เวลาค้นคว้าขึ้นมา แล้วใครรู้จริงละ สัจธรรม สัจธรรมมันอยู่ที่ไหน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเราๆ ก็ได้ศึกษามาเพื่อเป็นแนวทางกับเรา ศึกษา มา ศึกษา มา เพื่อประพฤติปฏิบัติใจ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ โลกียปัญญา โลกุตตรปัญญา ก็แนวทางใน

พระพุทธศาสนามันมีอยู่แล้ว แต่ศึกษามาๆ ก็ไปหยิบฉวยมาประดับเกียรติของกิเลส กิเลสเอามา
ชูชง ชูชงว่า แนวทางปฏิบัติแนวทางนั้นดี ปฏิบัติไปแนวทางนี้ดี

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าชำระล้างกิเลส เห็นไหม รวงข้าว
เวลาข้าวมันออกรวง มันแก่ มันนุ่มลงต่ำ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นไม่เคยไปทะเลาะเบาะ
แว้ง ไม่เคยไปโชว์ใครเลยว่าแนวทางไหนดี ท่านเก็บเนื้อเก็บตัวของท่าน ชื่อเสียงกิตติศัพท์
กิตติคุณขจรกระจายไปทั่วโลก คนที่จะประพุดติปฏิบัติต้องแสวงหา ต้องพยายามขวนขวาย
ไปหาท่าน

พอไปหาท่าน ท่านไม่ให้อยู่ด้วย พระอยู่จำพรรษากัน ๔ องค์ ๕ องค์เท่านั้นอย่างมาก
นอกนั้นให้อยู่ชายขอบ มีเวลาเข้ามาแล้วให้เข้ามาฟังธรรม เสร็จแล้วให้ออกไปประพุดติปฏิบัติ นี่
ท่านประพุดติปฏิบัติของท่านมา เห็นไหม สูงสุดสู่สามัญใจ นุ่มลงต่ำๆ ไม่ชูชงว่า สิ่งนั้นคืออย่างนี้
สิ่งนี้คืออย่างนั้น เวลาไปปฏิบัติก็ไปปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔

เวลาครูบาอาจารย์ “แล้วปฏิบัติอย่างไร”

“ก็ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ สิคะ”

“แล้วเอาอะไรปฏิบัติล่ะ”

“ก็ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ สิคะ”

แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ก็กรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ก็ท่องจำกัน
มาไง แล้วเอาอะไรปฏิบัติล่ะ

“ก็ปฏิบัติตามแนวทางสติปัฏฐาน ๔”

สติปัฏฐาน ๔ อย่างไร

“ก็แนวทางสติปัฏฐาน ๔”

ก็เอาบาลีมาถกเถียงกัน แล้วได้อะไรขึ้นมาล่ะ

แต่จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก จิตนี้ เห็นใหม่ แต่ชาวพุทธเรามีศรัทธาความเชื่อใน พระพุทธศาสนา เราก็แสวงหาคุณงามความดีของเรา เราพยายามแสวงหาความดีของเรา เต็มกิเลส มันแทรกแซงมาก็พยายามใช้สติยับยั้งมัน เราปฏิบัติของเราไปมันก็ยังมีความร่มเย็นเป็นสุขใจ เวลา คนที่ประพฤติปฏิบัติไปจะถูกต้องดั่งงามไม่ดั่งงามอย่างไร เขาก็พยายามชวนชวายเป็นเขา พยายาม หักห้ามความรู้สึกนึกคิดของเขา มันก็อยู่ในแนวทาง ก็แค่นั้น

“แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ลีคะ”

เวลาทำปฏิบัตินะ แล้วเวลาปฏิบัติไป เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติ นี่พูดถึงว่าในแนวทางที่ เขายกย่องว่าเป็นปัญญา เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติด้วยกันหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ เขา บอกไอนั้นเป็นสมณะ ไอนั้นมันเสียเวลาเปล่า ไอนั้นไม่เป็นวิปัสสนา

คนที่ไม่มีสติปัญญา ก็พยายามชวนชวายเป็นเขา เวลาชวนชวายเป็นเขา เวลามันไปรู้ไป เห็นสิ่งต่างๆ ขึ้นมามันก็ว่านั่นคือการพิจารณา

มันจะไปพิจารณาอะไร โลกียปัญญา ถ้าโลกุตตรปัญญา โลกุตตระมันจะเกิดอย่างไร ถ้า มันยังไม่เกิด มันเป็นไปไม่ได้ มันก็เป็นไปไม่ได้ทั้งสิ้น ถ้าเป็นไปไม่ได้ เห็นใหม่

เวลาเราเป็นนักปฏิบัตินะ เริ่มต้นจากการประพฤติปฏิบัติ เราก็มีความทุกข์ความยากมาใน หัวใจทั้งนั้น เรามีเป้าหมายของเราว่าเราจะพ้นจากทุกข์ เราอยากประพฤติปฏิบัติให้ได้มรรคได้ผล ถ้าได้มรรคได้ผลขึ้นมา เราปฏิบัติของเรา ถ้าเราหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ทำความสงบ ของใจเราเข้ามา เราก็มีความสุข ความสงบระงับพอสมควร ถ้าพอสมควร ถ้ามันรู้มันเห็นสิ่งใด มันก็รู้เห็นของมันใช่ใหม่ ตามแต่ที่ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติแนวทางของใคร

แนวทางส่วนแนวทาง แต่ความจริงกับความเท็จอีกเรื่องหนึ่ง เห็นใหม่ ระหว่าง กิเลสกับธรรมๆ ถ้ามันเป็นธรรมๆ ขึ้นมา มันก็จะเป็นอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่าง ละเอียด เป็นธรรมๆ ขึ้นมา ใจมันก็มีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมามันก็ พัฒนาของมันขึ้นไป

ถ้ามันไม่เป็นธรรมๆ มันก็เป็นเรื่องวิบัติสหนัก นึกเอาเอง นึกเอาเอง สร้างภาพเอง มันก็เป็นไปตามความเห็นของมันนั่นแหละ

ถ้าประพฤติปฏิบัติ นี่ไง หลวงปู่มั่นท่านบอกไง จิตนี้เป็นได้หลากหลายนักๆ เริ่มต้นก็กิเลสของเรากิเลสอย่างหยาบๆ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความไม่พอใจต่างๆ เวลาถ้าทำความสงบของใจเข้ามา อุปกิเลส กิเลสอย่างละเอียด กิเลสอย่างละเอียดมันก็หลอกมันก็ล่อเห็นใหม่

เวลาครูบาอาจารย์ที่ไม่เป็นใจ “จิตสงบแล้วก็พิจารณากายสิ จิตสงบแล้วก็พิจารณากายสิ”... กายอะไร

เวลาคำว่า “กาย” เวลาโดยพื้นฐาน โดยสามัญสำนึกของมนุษย์ โดยธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กาย เวทนา จิต ธรรม มันเป็นสี่จะเป็นความจริงทั้งนั้นแหละ เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ

เวลากิเลสมันรุนแรงขึ้นมา หายใจเข้าพุท หายใจออกโธ มันก็หายใจไม่ได้ กำหนดคำบริกรรมก็ไม่ได้ เห็นใหม่ ให้กำหนดมรณานุสติ ระลึกถึงความตายๆ เวลาคนที่มันมีพื้นฐานที่หยาบช้า คนที่หัวใจที่มันคือด้าน เวลาหัวใจมันคือด้าน ครูบาอาจารย์ก็บอกว่าให้ไปเที่ยวป่าช้า ให้ไปอยู่กับซากศพ ให้ไปพิจารณา มันก็เป็นพื้นฐานเพื่อทำความสงบของใจทั้งสิ้น นี่โดยพื้นฐานๆ

นี่ไง มนุษย์เกิดมาจากไหน จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะๆ เวลามันเกิดมา มันเกิดมาเพราะอะไร มันเกิดมาเพราะเวรเพราะกรรมของมัน ถ้าเพราะเวรเพราะกรรมของมัน แต่มันได้มีบุญกุศล มันได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมาแล้วถ้ามีสติปัญญา เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อคุ้มครองดูแลหัวใจของตน มันก็จะพยายามของมัน

ถ้ามีความพยายาม การพยายาม ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัจจัยตั้งสันติภูมิวิภา มั่นจะรู้เฉพาะตน มันเป็นสันติภูมิวิภา รู้เฉพาะหัวใจดวงนั้น ถ้าหัวใจดวงนั้นเป็นความจริงขึ้นมา มันมีอำนาจวาสนาขึ้นมา มันก็พยายามชวนชวายของมัน ถ้าชวนชวายของมันนะ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา

“ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ สิกะ” มันก็มีแต่การมี มีแต่สัญญาอารมณ์ มีแต่การคาดหมายกันไป แต่ด้วยมารยาทสังคม ปฏิบัติแล้วมันก็นุ่มนวล นุ่มนวลก็ดูว่าเป็นจริงเป็นจัง

แต่เวลาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนที่ประพฤติปฏิบัตินะ ถ้ามันมีอำนาจวาสนาแล้วดูแลดี ๆ เวลาจิตมันสงบระงับมันก็เป็นไปของมัน เวลาที่มันเสื่อม เวลาที่มันติดด้าน เวลามันติดมันด้าน มันฟาดวงฟาดงา

ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่ากิเลสเหมือนช้างสารที่ตกมันอยู่ในกลางหัวใจเราเนี่ย เวลาข้างตกมันก็ระพัดระเฟียดขนาดไหน ถ้ามันระพัดระเฟียดขนาดไหน เวลาจิตที่มันประพฤติปฏิบัติถ้ามันดีงาม มันก็ดีงามของมัน

เวลามันระพัดระเฟียด ดูผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วแหลกเหลวไปก็เพราะว่าเวลาจิตมันเสื่อม จิตมันตกต่ำ แล้วมันไม่มีการฟื้นฟู มันไม่มีการกระทำของมันขึ้นมาไง นี่เวลาถ้ามันไม่มีสติ ไม่มีปัญญา ครูบาอาจารย์ของเราท่านถึงบอกพยายามจะให้รักษา พยายามจะดูแลให้ดีขึ้นมา ถ้าดูแลให้ดีขึ้นมา เห็นไหม

ถ้าเป็นจริง ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับแล้ว ถ้ามันเป็นจริงแล้วมันจะรู้เห็นตามความเป็นจริงของมัน ถ้ารู้เห็นตามความเป็นจริงของมัน

ดูสิ เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอน ศีล สมาธิ ปัญญา เรามีศีลหรือไม่ เรามีสมาธิหรือไม่ เรามีปัญญาหรือไม่ ถ้าเรามีศีล มีสมาธิ มีปัญญาขึ้นมา เราขวนขวายขึ้นมา มันจะเริ่มต้นในการวิปัสสนา ในการทำความดีของเรา แต่มันไม่มี พอไม่มีขึ้นมา “กาย กายก็เป็นอริยสัจ เวทนาก็เป็นอริยสัจ จิตก็เป็นอริยสัจ ธรรมก็เป็นอริยสัจ”...มันจะเป็นอริยสัจไปได้อย่างไร ความที่เป็นอริยสัจนี้มันเป็นสามัญสำนึก มันเป็นปัญญาสามัญชน มันจะเป็นอริยสัจไปไหน มันเป็นอริยสัจไปไม่ได้

แต่ถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้ามีจิต ในสติปัฏฐาน ๔ มี ในสติปัฏฐาน ๔ มีกาย มีเวทนา มีจิต มีธรรม ถ้าในธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สุขุมปัญญา จินตมยปัญญา

ภาวนามยปัญญา สุตมยปัญญาคือการศึกษามาๆ ก็ท่องจำทั้งนั้นนะ การท่องจำนกแก้วนกขุนทอง มันไม่มีอยู่จริงหรือ

แต่ถ้ามันเป็นจริงๆ ขึ้นมา ในสติปัฏฐาน ๔ มีกาย เวทนา จิต ธรรม เห็นใหม่ ถ้ามันเปรียบเทียบ เหมือนกับอาหาร สิ่งที่มีอาหารขึ้นมา เขาจะแกงเทโพ เวลาแกงเทโพเขามีหมู มีพริกแกง เขาต้องมีผักบุง เขามีต่างๆ เขาก็แกงขึ้นมา มันเป็นแกงเทโพ

แกงเทโพมีผักบุง แต่ในผักบุงไม่มีแกงเทโพ ในผักบุงก็ผักบุง ศีล สมาธิ ปัญญา เวลามีศีล มีสติ มีสมาธิ ถ้ามีศีล มีสติ มีสมาธิขึ้นมา เรามีวัตถุพร้อมแล้ว ถ้ามีวัตถุที่พร้อมแล้วเราจะแกงเทโพ มันก็จะเป็นแกงเทโพขึ้นมา

ถ้าผักบุงก็มี หมูก็มี พริกแกงก็มี ปล่อยให้มันเน่ามันเสีย แกงไม่เป็น แกงไม่เป็นก็ทิ้งไว้เนิ่น เห็นใหม่ แล้วพอแกงไม่เป็นขึ้นมา พอปฏิบัติไปมีอายุพรรษาขึ้นมา เวลาสั่งสอนนะ “กาย ก็คืออริยสัจ เวทนาจึงคืออริยสัจ จิตก็เป็นอริยสัจ ธรรมก็เป็นอริยสัจ เป็นสติปัฏฐาน ๔”...สติปัฏฐาน ๔ อะไร

ในสติปัฏฐาน ๔ มีกาย มีเวทนา มีจิต มีธรรม

ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ไม่มีสติปัฏฐาน ๔ ไม่มี

ในผักบุงไม่มีแกงเทโพ ในแกงเทโพมีผักบุง

ถ้าเป็นผักบุง ผักบุงคือผักบุง กายก็เป็นกาย จิตก็เป็นจิต เวทนาจึงเป็นเวทนา ธรรมก็เป็นธรรม

กาย ถ้ามันเป็นสติปัฏฐาน ๔ มันเป็นอริยสัจ คนตาย ซากศพเยอะแยะไปหมด นั่นคือกาย เวลาร่างกายของเรามันเจ็บไข้ได้ป่วย ร่างกายของเรามันเป็นอริยสัจใหม่ คนอยู่นอกศาสนา คนที่ไม่เชื่อในพระพุทธศาสนา เขาไม่เชื่อของเขา กายเป็นอริยสัจใหม่ กายไม่เป็นอริยสัจ

เวทนา เจ็บไข้ได้ป่วย ความทุกข์ความยาก เป็นอริยสัจใหม่ ถ้าเป็นอริยสัจ ทำไมเอ็งเจ็บปวดคร่ำครวญร้องไห้ ถ้าเป็นอริยสัจ ทำไมเอ็งไม่วิปัสสนา เอ็งไม่รู้แจ้งในเวทนานั้น

จิต ดุสิต คนคิดฟุ้งซ่าน คนคิดร้อยแปดไป มันเป็นอริยสัจใหม่

เวลาอารมณ์ อารมณ์ความรู้สึก ธรรมารมณ์ๆ มันเป็นอริยสัจใหม่ มันไม่เป็น มันไม่เป็น อริยสัจ

กาย เวทนา จิต ธรรม ก็คือกาย เวทนา จิต ธรรม แนวทางสติปัญญา ๔ แนวทางสติปัญญา ๔ ในพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนแนวทางสติปัญญา ๔

เราทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามาแล้ว นี่ใจสงบระงับมันยังยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่เป็น นี่ไง เวลาเรามีศีล มีสมาธิ ปัญญาวิปัสสนาไม่ได้ มีผักบุงพร้อม มีหมูพร้อม มีพริกแกงพร้อม ทิ้งไว้เน่าหมดเลย เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ มันเอาแกงเทโพมาจากไหน

แกงเทโพมันก็อยู่ที่การประพฤติ อยู่ที่การฝึกหัด อยู่ที่การกระทำ ถ้าอยู่ที่การประพฤติ อยู่ที่การฝึกหัด อยู่ที่การกระทำ เห็นไหม เป็นพ่อครัวใหม่ เวลาเห็นเขาแกงก็แกงตามเขาไป มันจะเป็นแกงก็ไม่ใช่แกง ก็เป็นต้ม เวลาทำไม่เป็นขึ้นมา เขาแกงเทโพ ใ้อันนี้เป็นแกงส้ม แกงส้มผักบุง

เขาแกงเทโพ เขามีกะทิ เขาก็มีเครื่องแกงของเขา มันแกงเทโพ เราก็กทำกับเขา แต่เราใส่ไม่สมบูรณ์ของเรามันก็เป็นแกงส้ม แล้วผักบุง ผักบุงมันจะไปผัดผักบุงไฟแดงนูนนะ แล้วมันก็จะแก “กายเป็นอย่างนั้น กายเป็นอย่างนี้ ผักบุงจะเป็นอะไรก็ได้ถ้าเราใช้สติปัญญาของเรา”

ผักบุงก็คือผักบุง นี่เขาพูดถึงแกงเทโพ ผักบุงมันจะผัดผักบุงไฟแดงก็ได้ ผักบุงแกงส้มก็ได้ ผักบุงจิ้มหน้าพริกก็ได้

นี่ก็เหมือนกัน “พิจารณากายสละ เวลาจิตสงบแล้วพิจารณากายสละ พิจารณากาย”

พิจารณาอย่างไร แล้วพิจารณาแล้วมันเป็นอย่างไร เคยกินแกงเทโพไหม เคยกินแกงส้มไหม เคยกินผักบุงไฟแดงหรือเปล่า มันต่างรสชาติ มันต่างสถานะ มันมีความแตกต่าง มันมีรสชาติไม่เหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันภาวนาเป็นนะ ในสติปัฏฐาน ๔ มีกาย มีเวทนา มีจิต มีธรรม ในสติปัฏฐาน ๔ นอกสติปัฏฐาน ๔ นี่ไง กายก็คือกาย มันเป็นเรื่องโลกๆ เวลาคนเกิดมา มนุษย์เกิดมามี กายกับใจๆ แล้วก็ตายหมด เกิดมาตายทิ้งเปล่าๆ ไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติเป็นชิ้นเป็นความดีของตน ไปเลย แล้วเกิดมาแล้วยังทำความเลวทรามต่างๆ มันยังได้เวรกรรมเพิ่มมากขึ้นไปอีก

เวลาเกิดมาแล้ว ตายแล้วอย่างน้อยให้ได้เกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์สมบัติ ถ้าจะเป็นเทวดา อินทร์ พรหม สร้างคุณงามความดี เวลาตายแล้ว จิตตกหอบดี เขาเอารถเทวดามารับ รถสวรรค์มารับ เลย นี่ไง ถ้าจิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เชื่อกรรม กรรมคือการกระทำ ทำดี ทำชั่ว ถ้าทำคุณงามความดี ทำคุณงามความดีทางโลก เราก็ได้สิ่งที่เป็นผลเป็นอามิส ถ้าประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะฝึกหัดใจของเราขึ้นมาให้เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นสันติภูมิโก มันจะรู้ความจริงของมันขึ้นมาในหัวใจอัน นั้น

ถ้าหัวใจอันนั้นนะ เวลาเราประพฤติปฏิบัติเริ่มต้น เวลาคนที่ปฏิบัติล้มลุกคลุกคลาน ทั้งนั้นนะ เพราะว่าปุถุชน ปุถุชนคนหนา ถ้าปุถุชนคนหนา ก็เลสมันย่ำยีทั้งนั้นนะ ถ้าปุถุชนคนหนา ก็เลส เจ้าวัฏจักรมันครอบครองหัวใจของสัตว์โลกตั้งแต่พรหมลงมาเลย มันครอบครองหมด เว้นไว้แต่พรหมที่เป็นอริยเจ้า ถ้าอริยเจ้ามันมีส่วนของพญามาร แต่ลูกหลานมัน เขารู้ทันมัน ควบคุมมันได้ นี่ถ้าเป็นจริงๆ นะ

แต่ถ้าไม่เป็นจริงนะ มีดบอด มีดบอดก็ไม่รู้หน้ารู้หลัง ไม่รู้สิ่งใดทั้งสิ้น เชื่อแต่ความเห็นของตน เชื่อแต่ความหยาบช้ำของกิเลสที่มันเหยียบย่ำทำลายหัวใจของตน แล้วถ้าคนไม่มีวาสนา มันก็ไม่เชื่อสิ่งใดๆ เลย ถ้าคนมีวาสนาเวลาเชื่อขึ้นมาก็เชื่อโดยกิเลสที่มันบิดเบือน บิดเบือนให้อ้างอิง อ้างอิงไปไง

นี่ไง แต่ถ้าเป็นจริง ๆ ขึ้นมา คนที่มีสัจจะมีความจริงขึ้นมา เขาต้องทดสอบใจของเขา ทดสอบใจของเขา ถ้าเป็นสมาธิ แค่เป็นสมาธินี้มหัศจรรย์แล้ว ส่วนใหญ่ที่ทำกันไม่ได้ ทำสมาธิไม่เป็น ทำสมาธิไม่เป็นแล้วกายยังเป็นอริยสัจอีก

ฝึกบู้ไม่ใช่แกงเทโพ กายเป็นกาย กายมันจะเป็นไปได้ แนวทางสติปัฏฐาน ๔ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนแนวทางสติปัฏฐาน ๔ แต่ท่านสอนตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงเพราะคนเรามันอยู่ที่อำนาจวาสนา อยู่ที่อำนาจวาสนา เห็นไหม พันธุกรรมของจิตๆ ใครได้สร้างสมบุญญานิติการมากน้อยขนาดไหน

ในเมื่อในดวงใจของใครที่สร้างสมบุญญานิติการมา เมล็ดพันธุ์ ใจดวงนี้เป็นเมล็ดพันธุ์เป็นทุเรียน มันก็ปลูกเป็นทุเรียนทั้งนั้นนะ ถ้ามันเป็นส้มก็ปลูกเป็นส้ม ถ้ามันเป็นกล้วยมันก็ปลูกเป็นกล้วย

นี่ก็เหมือนกัน มันจะพิจารณาเป็นแนวทางอย่างใดมันอยู่ที่จริตนิสัย ถ้าจริตนิสัยขึ้นมา ดูลิส เวลาหลวงปู่มั่นท่านสอน ท่านสอนเฉพาะๆ ทั้งสิ้น เวลาสอนเฉพาะๆ ที่ว่าองค์ที่มีความสามารถ องค์ที่ประพฤติปฏิบัติได้ ถ้าองค์ที่ไม่มีความประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ท่านก็ดูแลไว้เป็นอาจารย์กับลูกศิษย์ ก็เท่านั้น นี่มันเป็นเรื่องราวของวาสนาของคน ถ้าเรื่องราวของวาสนาของคน

ถ้ามันเป็นจริง ๆ ขึ้นมา มันไม่เป็นโดยสูตรสำเร็จหรอก ปฏิบัติโดยสูตรสำเร็จ ไม่มี ปฏิบัติโดยการฝึกทหาร ไม่มี มันเป็นแม่เปิด เปิดเดินเป็นแถวๆ ไม่มี มันปฏิบัติ มันปฏิบัติตามความเป็นจริงอันนั้น ปฏิบัติตามความเป็นจริงในกิเลสของคน นั้นในกิเลสของคน เห็นไหม

ถ้าแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เวลาประพฤติปฏิบัติไปมันจะรู้จะเห็นสิ่งใดขึ้นมา มันเห็นสิ่งใดก็ได้ แล้วไม่จำเป็นต้องเห็นสิ่งใดอย่างหนึ่งตลอดไป มันจะพิจารณาของมัน ถ้ามันจับต้องสิ่งใดมันจะพิจารณาอย่างนั้น ถ้ามันมีสัจจะความจริงนะ ถ้ามีสัจจะความจริง มันจะเห็นคุณค่าของจิตที่สงบ

จิตที่สงบนะ เริ่มต้นการกระทำ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนประจำ ผู้ฝึกหัดใหม่ให้
ทำความสงบของใจเข้ามา ผู้ที่ปฏิบัติฝึกหัดใหม่ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบแล้วนะ
ถ้าใจมันสงบระงับขึ้นมามันจะเห็นคุณค่าของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระ ถ้ารักษาหัวใจของตนได้ มันจะมีคุณค่าในความเป็นพระ นี่ในความเป็นพระ
ใจ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ผู้ใดทำความสงบของใจเข้ามาได้นี้เห็นพุทธะ พุทธะ
ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานของหัวใจ ถ้าหัวใจมันตื่น มันเบิกบาน มันองอาจ มันกล้าหาญของมัน
นะ มันกล้าหาญ กล้าหาญในจริยธรรม กล้าหาญในการไม่ยอมให้หัวใจถูกกิเลสกดขี่ มัน
จะมีสติปัญญา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา

แต่ถ้าจิตมันไม่สงบเข้ามา มันเป็นโลก คำว่า “เป็นโลก” เห็นไหม เราอยู่ในบ้าน แต่จิตใจ
เราไม่อยู่ในบ้านเลย มันร่อนรนคิดแต่ส่งออกไปนอกบ้านหมด พระ พระที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา
จิตใจไม่อยู่กับเนื้อกับตัวเลยเวลาจิตมันเสื่อม ถ้าจิตมันมีสติปัญญา ความคิดที่ส่งออกไป มัน
ส่งออกไปจากภวาสวะ ส่งออกไปจากจิตของเรา

ซากศพคิดไม่เป็น ซากศพคิดไม่ได้ คนตายคิดไม่ได้ คนที่จะคิดได้ เฉพาะคนเป็นๆ
เท่านั้น คนเป็นๆ มันมีจิตอยู่

จิต เวลาจิตนี้มันเวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตนี้มาเกิดเป็นเราๆ ด้วยอำนาจวาสนาของ
เรา มันคิดได้ประสาเรา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ บุพเพนิวาสานุสติญาณ ย้อน
อดีตชาติไปกว้างไกลขนาดไหน ไม่มีต้นไม่มีปลาย นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมาเราไม่มีความสงบระงับ
ขึ้นมา เราไม่สามารถย้อนหรือสามารถดูได้เลยว่าเรานี้มันมาจากไหน เราไม่รู้หรอก ถ้าทำความ
สงบไม่เป็น เห็นไม่ได้

เวลาทำความสงบของใจเข้ามา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไง เวลานั่งลงสู่
โคนต้นโพธิ์นั้น “คืนนี้ถ้าไม่ตรัสรู้ เราจะไม่ลุกจากที่นี่” เริ่มกำหนดอานาปานสติ กำหนดลมหายใจ
เข้าและลมหายใจออก ดูแต่ลมหายใจอย่างนั้น อย่างใดๆ ไม่สนใจทั้งสิ้น พอจิตมันสงบระงับเข้าไป

พอจิตมันสงบเข้าไป นี่สัมมาสมาธิ ถ้าจิตมันสงบเข้าไปๆ บุพเพนิวาสานุสติญาณ ย้อนอดีตชาติได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตคนที่มันสงบระดับเข้ามา ถ้ามันรักษาตัวมันเองได้ มันมีอำนาจวาสนาบารมี มันสามารถรู้ได้ คำว่า “รู้ได้” แต่ถ้ามันโดยอ่อนด้อย พอมันไปรู้ไปเห็นสิ่งใด มันไปตื่นตื่นกับความรู้ความเห็นนี้ นี่ไง พอตื่นตื่นกับความรู้ความเห็น ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เขาบอกว่า “กำหนดพุทโธ กำหนดลมหายใจเข้าออกมันจะไปเห็นนิมิต มันจะไปติดนิมิตนั้น นั่งหลับตาๆ มันเป็นฌาน มันต้องนั่งลืมตา”

หลับตาหรือลืมตา สมาธิก็คือสมาธิ ตาก็คือตา ตาไม่เกี่ยวกับสมาธิ สมาธิไม่เกี่ยวกับตา แต่ในวงจรกรรมฐาน การนั่งหลับตา หายใจเข้านี้พุท หายใจออกนี้โก โธ การนั่งสมาธิ การนั่งสมาธิเป็นสมาธิได้ง่าย แล้วก็เสื่อง่าย

การเดินจงกรมก็คือการลืมตา การเดินจงกรม สมาธิเกิดในทางจงกรมเกิดได้ยาก เพราะเคลื่อนไหวแล้วสงบ เคลื่อนไหวคือเดินอยู่ แล้วจิตสงบ แต่ถ้ามันสงบแล้วมันจะเข้มแข็ง มันจะมีจุดยืนของมัน

สมาธิก็คือสมาธิ ไม่เกี่ยวกับหลับตาลี้มตา นี่ไง แต่ความเข้าใจผิดว่า สมาธิหลับตานี้เป็นฌาน เป็นฌานโลกีย์ มันไม่ใช่ปัญญา ถ้าลืมตา ลืมตามันจะเป็นปัญญา แต่เวลาปิดใจมันไม่บอกรู้ใจปิดกัน ใจปฏิเสธ ใจไม่ยอมรับความจริง มันจะเป็นสมาธิไปได้อย่างไร

สมาธิมันก็คือสมาธิ สมาธิคือจิตตั้งมั่น จิตไม่วอกแวกวอแว จิตตั้งมั่นแล้วจิตมีกำลัง ถ้าจิตมีกำลัง ถ้ามันจะเห็นนิมิต ถ้ามันจะรู้สิ่งใด นั่นมันคือจริตินิสัย นั่นคือกรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ผลของวิภูฏะๆ เพราะจิตดวงนี้เคยเวียนว่ายตายเกิดมาในวิภูฏะ เพราะจิตนี้มันเวียนว่ายตายเกิดในวิภูฏะ มันทำบุญทำกรรมสิ่งใดมา เวลาจิตสงบเข้าไปแล้วมันก็จะไปรู้ไปเห็นตามแต่อำนาจวาสนา ตามแต่กรรมของตน

ถ้ากรรมของตน คนมีกรรมๆ ถ้าคนมีกรรมเวลามันเห็นสิ่งใด เขาก็มีสติปัญญาคอยแยกแยะ คอยแก้ไข ถ้าเห็นผีเห็นเปรต เห็นอดีตอนาคต เห็นคนโน้นจะไปหา คนนี้จะไปหา...ไว้สาระ ไว้

สภาวะเพราะเราตั้งต้นตั้งแต่เริ่มปฏิบัติว่าเราจะนั่งสมาธิ เราไม่ได้ตั้งต้นว่าเราปฏิบัติแล้วเราจะไปรู้เห็นสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น

ถ้ารู้เห็นสิ่งใดๆ นะ สิ่งที่ว่าพวกฤๅษีชีไพร พวกหมอดู พวกทายโชคทายชะตา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธทั้งนั้นนะ ปฏิเสธไม่ไปเกี่ยวข้องกับวอกแวกวอกแวกกับเขา เพราะมันไม่มีอยู่ในตำราพระพุทธศาสนา

ตำราในพระพุทธานุศาสนาสอนถึงศีล สมาธิ ปัญญา มรรค ๘ ความจะเป็นมรรค ๘ มันอยู่ที่วาสนาใจ แล้วเราก็ตั่งใจแล้วว่า เราบวชมาหรือเรานักปฏิบัติมา เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นไปเข้าสู่สัจจะความจริงๆ

ถ้าเข้าสู่สัจจะความจริง ถ้าจิตมันสงบรับเข้ามา แล้วถ้ามันรู้มันเห็นสิ่งใด ถ้าครูบาอาจารย์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านบอก ทำความสงบของใจเข้ามา รู้เห็นสิ่งใดวางไว้ๆ สิ่งนั้นเห็นแล้ววางไว้ๆ เห็นแล้วไปตื่นตื่นทำไม เราไม่ต้องการสิ่งนั้น เราต้องการหัวใจของเรา เราต้องการฟื้นฟูหัวใจดวงนี้ ถ้าฟื้นฟูหัวใจดวงนี้ เห็นสิ่งใดก็วางไว้ๆ มันจะเข้มแข็งขึ้นมา

แต่คนที่มันอ่อนด้อยไปรู้เห็นสิ่งใด “อ้อฮู! ฉันมีกำลัง ฉันมีความรู้” นี่ไง ในผักนึ่งไม่มีแกงเทโพ แกงเทโพมีผักนึ่ง ในผักนึ่งไม่มีเทโพ จะเอาผักนึ่งไปทำอะไร จะรู้เห็นอะไร จะออกนอกไปไหน ผักนึ่งยังไม่มีหมู ยังไม่มีพริกแกง เพราะอะไร

เพราะการวิปัสสนา จิตสงบแล้วในสติปัฏฐาน ๔ มีกาย มีเวทนา มีจิต มีธรรม แต่ในนิมิตเห็นนิมิตในนิมิตนั้น มันเป็นไปโดยวาสนา มันเป็นไปโดยวาสนาว่าคนไปรู้ไปเห็น

๑. เป็นไปโดยวาสนา

๒. พอมีวาสนาแล้วมันเกิดอุปาทาน

เคยรู้เคยเห็นแล้วอยากรู้อยากเห็นให้ชัดๆ เคยเห็นสิ่งนี้แล้วอยากให้เห็นให้มันชัดเจน นี่มันหลอก ถ้ามันเป็นไปโดยข้อเท็จจริง มันจะเป็นไปโดยวาสนาของคน มันจะเป็นไปโดยจริต แต่โดย

จิตคนที่มีอำนาจวาสนานะ โดยจิตถ้าจิตมันเข้มแข็งมันวางได้ เพราะไม่ต้องการ แต่คนที่อ่อนแออ่อนด้อยเห็นแล้วสำคัญว่าสิ่งนั้นเป็นจริง

ในผักบุ้งไม่มีแกงเทโพ ความรู้ความเห็นสิ่งนี้มันไม่ใช่สติปัญญา ๔ มันไม่เข้าสู่แนวทางการประพฤติปฏิบัติ แต่มันก็เป็นเพราะด้วยอุปาทาน เพราะด้วยความอ่อนด้อย เพราะด้วยไม่มีวาสนา เพราะด้วยการกระทำมันอ่อนด้อยไป แล้วมันจะพาลงสู่ถึงไปจนถึงที่สุด “เออ! ไม่เห็นได้อะไรเลย เออ! ปฏิบัติมาตั้งนาน เหนื่อยน่าดูเลย” ...ก็เอ็งโง่โง่ก็เอ็งโง่ เพราะเอ็งไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ

ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ ทำไปเถอะ เห็นไปเถอะ เห็นจนเหนื่อย เห็นแล้วเห็นอีก เห็นแล้วได้อะไร เห็นแล้วพลังงานที่ส่งออกไปมันมีประโยชน์อะไร สิ่งๆ ที่เห็นๆ กล้องถ่ายรูปดีกว่า เอ็งอีก กล้องวงจรปิดมันจับภาพทั้งวันเลย แล้วมันได้อะไรขึ้นมา

ในผักบุ้งไม่มีแกงเทโพ กล้องมันก็คือกล้อง มันก็เห็น กล้องมันก็จับได้ ตาเราก็จับได้ แล้วเราจะลดค่าตัวเราไปเท่ากับกล้องวงจรปิดหรือ เรามีคุณค่ามากกว่านั้น เพราะเราเป็นคนไปติดตั้งมันขึ้นมาเอง ติดตั้งมันขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับการรักษาความปลอดภัย แล้วจิตของเราไปรู้ไปเห็น เราเสียรู้ไป มันจะรักษาความปลอดภัยตรงไหน เราไม่รู้ไม่เห็นสิ่งใดเลยหรือ นี่ไง ถ้าจิตใจมันอ่อนด้อย

ถ้าจิตใจมันฉลาด เราไม่ดูก็ได้ เดี่ยวเราไปเปิดกล้องดูทีหลัง นี่ไปรู้สิ่งใดมันก็วาง วางหมด นี่ไง ผักบุ้ง ต้องมีหมู ต้องมีพริกแกง ต้องมีเครื่องปรุง ต้องมีทุกอย่างพร้อม ทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าใจมันสงบแล้วของมันมีมากมายมหาศาล พอมีมากมายมหาศาล เราต้มเราแกงเป็นหรือไม่ ถ้าเราต้มเราแกงไม่ได้ ได้สิ่งใดมาก็สำคัญตน แล้วก็วางไว้ๆ มันเน่ามันเสียไปทั้งนั้นนะ

พระที่ประพฤติปฏิบัติที่ไม่ได้ผลก็เพราะตรงนี้ไง ได้สิ่งใดมาเพราะไม่มีวาสนา ไม่มีวาสนา เพราะอะไร เพราะดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ดำริชอบ ดำริเพื่ออะไร ดำริเพื่อออกจากทุกข์ ไม่ใช่ดำริว่า ปฏิบัติเพื่อจะรู้เห็น เพื่อจะสำคัญตน เพื่อจะเก็บคะแนน

การเก็บคะแนน การสะสมนั้นคือกิเลสมันหลอกลงไป การละ การวาง การ
เสียดส่นั้นนะ ยิ่งละยิ่งวางได้มากเท่าไหน จิตใจยิ่งสะอาด จิตใจยิ่งเบาบาง จิตใจเบาบาง
เพราะอะไร เพราะได้ละได้วาง ๆ

เพราะจิตนี้เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมนั้นกิเลสมันพอกพูนขึ้นมาในหัวใจดวงนั้น
มันถึงมันทุกข์มันยากของมันขนาดนั้น

ถ้ามันทุกข์มันยากขนาดนั้น เรามาปฏิบัติ ปฏิบัติเพื่อละเพื่อวาง ไม่ปฏิบัติเพื่อจะได้มัก
มากอยากใหญ่ เพราะความมักมากอยากใหญ่ อยากรู้อยากเห็น มันเลยไม่รู้สิ่งใด กิเลสมันก็ทิ่ม
มันก็แทงให้เราได้ออกนอกกลุ่มนอทาง

แต่พอมีสติปัญญาขึ้นมา ย้อนกลับมา สติปัญญาย้อนกลับมา เฮ้อ! โดนหลอกอีกแล้ว พอ
โดนหลอกอีกแล้วก็กลับมาฟื้นฟู กลับมาฟื้นฟูใจ ถ้ากลับมาฟื้นฟู ต้องมีสติ ถ้ามีสติสัมปชัญญะ
สตินะ ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมีสติ แล้วต่อไปข้างหน้าจะมีมหาสติ สติมันจะลึกซึ้ง
เพราะอะไร

เพราะขณะที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติใหม่ ๆ จะบอก โอโฮ! จิตนี้ไวมาก จิตนี้คิดเร็วมาก สิ่ง
ที่ไวมาก คิดเร็วมาก เพราะมันเป็นนามธรรมที่มันมีความรวดเร็ว ถ้ามีความรวดเร็ว เวลาสติ
ขึ้นมามันทันหมด แล้วพอมันทันหมดแล้วถ้ามันละเอียดขึ้นไป ๆ นะ นี่สังโยชน์ สังโยชน์ ๑๐
เวลาขึ้นไป รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา

รูปราคะ อรูปราคะนะ ราคะคือความกำหนัดของตน รูปราคะ รูป อรูปภายใน โอโฮ! มัน
ละเอียดกว่านั้นอีกเยอะมาก

นี่ไง “แนวทางสติปัฏฐาน ๔ สิกะ ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ สิกะ” โอ้ไม่เป็นเลยก็
วิปัสสนิก นี่ไปเลย กาย เวทนา จิต ธรรม เป็นอริยสัจ มันเป็นตรงไหน มันเป็นอย่างไรร ถ้ามัน
เป็นขึ้นมา ทำไมจับต้องสิ่งใดไม่ได้เป็นขึ้นเป็นอัน

ถ้ามันจับต้องสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมา เวลามันละมันวางขึ้นไป ยิ่งละยิ่งวาง ยิ่งแหววว
ยิ่งผ่องใส ถ้ามันละมันวาง แต่เพราะละวางไม่ได้ แล้วกลัวด้วย กลัวว่าละวางไปแล้วเราจะเสีย
ความรู้สึก เราจะจับต้นชนปลายไม่ถูก เพราะเรากลัวเสียความรู้สึก เสียการรับรู้อันนั้น เราถึงยึดมัน

ยิ่งยึดยิ่งไม่มี ยิ่งยึด ก็เลสยิ่งพาหลงทาง พอละวางสัญญาอารมณ์ ความคิดเกิดจากจิต
มันลากไปทั้งนั้นนะ เราละเราวาง เราก็จะไปอยู่กับจิตเรา ถ้าเราละเราวางสิ่งต่างๆ มันก็เข้มแข็ง
ขึ้นมา การที่เข้มแข็งขึ้นมา สติกับความรู้ ความรู้กับสติ “อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ” เป็นคำสั่งเสีย
ของหลวงปู่มั่น

“อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ แล้วไม่เสีย”

ไม่ทิ้งผู้รู้คือไม่ทิ้งหัวใจของเรา ไม่ทิ้งจิตของเรา

อย่าทิ้งพุทโธ เพราะจิตของเรามันวอกแวกอแว จิตของเรามันจะทรงตัวของมันอยู่ไม่ได้ ผู้รู้
นี้ต้องกำหนดพุทโธ ผู้รู้กำหนดพุทโธเพราะเราจะไปเฝ้าพุทโธะ ถ้าผู้รู้อยู่กับพุทโธ พุทโธๆ ของ
เราต่อเนืองไปๆ พาดินจะถล่ม เรื่องของเขา ความรู้ความเห็นต่างๆ เรื่องของเขา อยู่กับผู้รู้ อยู่
กับพุทโธ

มันจะแหววว มันจะมีกำลังของมัน ถ้าแหววว มีกำลังของมันนะ นี่ไง ถ้ามันเป็นจริงๆ
เห็นไหม ในสติปัฏฐาน ๔ มีกาย เวทนา จิต ธรรม เราน้อมไปที่กาย ถ้ามันน้อมไปที่กายนะ คนที่
พิจารณา เวลามันพิจารณาไปแล้ว นั่งภาวนาไป ถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้าเวทนามันเกิดขึ้น ถ้ามันจับ
เวทนาได้ เวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวทนา เราจับเวทนามาพิจารณาได้

แต่ถ้าเวทนาเป็นเรา เห็นไหม ในผักบุงไม่มีแกงเทโพ ถ้าเวทนามันกับเราเป็นอันเดียวกัน ไม่
มีสติปัฏฐาน ๔ เวลาเวทนาเกิดขึ้นเจ็บปวดหนัก นี่เวทนาด่วนๆ เวทนาเป็นเรา เราเป็นเวทนา มันเป็น
สติปัฏฐาน ๔ ตรงไหน มันจะเป็นจะตายอยู่ที่นี่ ถ้ามันจะเป็นจะตายอยู่ที่นี่ ถ้าจิตสงบเข้ามานะ แล้ว
มันจับต้องของมันได้ จิตสงบแล้วมันจับเวทนาได้ เวทนามันก็เป็นเวทนา แล้วเวทนาขึ้นมา เวลา
วิปัสสนาไปมันจะรู้มันจะเห็นของมัน มันแยกแยะของมัน เวทนามันเป็นนามธรรม เวทนามันเกิด
ขึ้นมาเพราะเอ็งโง่ เพราะไปยึดมันถือมัน เห็นไหม

เวลาเวทนามันเกิดขึ้น เกิดขึ้นในแง่ในขาของเรา เวลานั่งภาวนา เวลาพิจารณาไปๆ มันแยกมันแยะของมันนะ อะไรเป็นเวทนา เอาตัวมันมาสิ กระดุกเป็นเวทนา หนั่งเป็นเวทนา ขนเป็นเวทนา อะไรเป็นเวทนา ไม่มีสักอย่างที่เป็นเวทนา เวทนาเพราะอะไร เพราะจิตมันโง่มันถึงไปรับรู้ มันถึงเป็นเวทนาไง

แล้วมีเวทนากาย เวทนาจิต ถ้าเวทนาจิตนะ ความหงุดหงิด ความไม่พอใจ มันมาจากไหน มันมาจากกายหรือเปล่า ไม่เห็นมาจากกายเลย มันมาจากหัวใจทั้งนั้นนะ เวทนากาย เวทนาจิตใจ

ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา มันวิปัสสนาขึ้นมา มันพิจารณาของมันขึ้นมา นี่ถ้าพิจารณา ในสติปัฏฐาน ๔ มี

นอกสติปัฏฐาน ๔ นี่ไง สติปัฏฐาน ๔ จอมปลอม ปลอมๆ ของปลอมๆ ของปลอมๆ คือของจำ ของจำมา ของเพื่อเจอ นี่ขนาดเพื่อเจอนะ เพื่อเจอมันยังมีความสุขเลย ขนาดเพื่อเจอเพราะอะไร เพราะท่องทรงจำธรรมวินัยไป ท่องธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วใคร่ครวญๆ

ถ้ามันเป็นจริงๆ เวลาถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิคือการตรึกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติเริ่มต้นกันอย่างไร

นี่ไง เวลาคนที่ทำงานเขามีสถานที่ทำงานใช่ไหม เวลาปฏิบัติขึ้นมาเขาต้องมีสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน นี่สมถกรรมฐาน เวลาปัญญามันเกิด มันเกิดบนฐานนั้น เวลาปัญญามันเกิด มันเกิดบนภวาสวะ มันเกิดบนจิตนั้น มันจะแก้ มันจะถอดมันจะถอน มันจะส้ารอกมันจะคายกิเลสจากจิตนั้น ถ้าคายกิเลสจากจิตนั้น

สิ่งที่การกระทำ สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ถ้าฐานที่ตั้งแห่งการงาน เราพยายามหายใจเข้านี้ก็พุท หายใจออกนี้ก็โธ แล้วถ้ามันทำไม่ได้ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิๆ ความคิดมันเกิดจากไหน ความคิดมันเกิดจากจิต ความคิดเกิดจากฐานนั้นนะ ความคิดของคนเกิดบนภวาสวะ เกิดบนภพ

ไม่มีสถานที่ที่ตั้ง ไม่มีสถานที่ ความคิดเกิดไม่ได้ คนตายไม่มีความคิด แม้แต่คนเป็นๆ นะ เวลามันเผอเรอมันยังไม่คิดเลย อายตนะไม่เกี่ยวเนื่องกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผิวหนังกับบรรยากาศ ถ้าจิตรับรู้ ลมพัด แต่ถ้ามันลมพัดเย็นๆ แต่จิต อายตนะไม่เกี่ยวกัน อายตนะภายนอก ภายใน นี่ไง ความกระทบมันถึงรับรู้

แล้วเวลาเราจะประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา เรากำหนดก็ไม่ได้ เราทำอะไรก็ไม่ได้ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิคือตริกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตริกในธรรมๆ ที่ว่า “ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ สิกะ” เขาก็ตริกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้แหละ ตั้งจะเอาบาลีข้อไหน แล้วก็ใช้ปัญญาใคร่ครวญ ถ้ามันเป็นสัมมาทิฐิ ถูกต้องดีงาม มันจะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

คำว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” นี่คือการทำความสงบของใจ เพราะผลของมันคือสมาธิ ผลของการใช้ปัญญาคือสมาธิ เพราะเป็นปุถุชน เพราะเป็นคนหนา เพราะจิตใจเรายังหยาบ จิตใจเรายังกระด้าง จิตใจเรามันยังไม่สมควรแก่ธรรม

นี่ไง เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาแสดงธรรมๆ อนุப்புพิกถา ให้เขาทำทาน ให้เขามีศรัทธา ให้เขามีความเชื่อของเขา สุตทำแล้วให้ถือเนกขัมมะ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงแสดงอริยสัจ คำว่า “อริยสัจ” ใจ อริยสัจ นี่ไง อริยสัจคือมรรค

แต่ถ้ามันเป็นความรู้สึกสามัญสำนึก มันเป็นโลกียปัญญา มันเป็นเรื่องโลก มันเป็นเรื่องสามัญสำนึก มันเป็นเรื่องความเป็นอยู่ของมนุษย์ ฉะนั้น เวลามนุษย์เรา เรามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็ตริกในธรรมๆ แบบที่เขาบอกว่า “ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ สิกะ”

แนวทางสติปัฏฐาน ๔ คือเขาตริกในธรรม เขาเอาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาใคร่ครวญ มาแยกแยะ เป็นคำร้อง เป็นกลอน เป็นการฝึกหัดปัญญา ถ้าเขาฝึกหัดปัญญาโดยความเป็นสัมมาสมาธิ โดยความเป็นสัมมาทิฐิ ความเห็นถูกต้องดีงาม ผลของมันคือสมณะ ผลของมันคือสมาธิ ผลของมันนะ แต่เขาไม่ยอม ไม่ยอมรับรู้ เขาบอกว่า “นี่เป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔”

เขาพยายามจะบังคับให้ผักบุ้งเป็นแกงเทโพแล้วกันแหละ “ก็มีพร้อม มีกาย มีเวทนา มีจิต มีธรรม”

กาย เวทนา จิต ธรรมก็นึกเอา ผักบุ้งไม่ใช่แกงเทโพ ผักบุ้งจะผัดผักบุ้งไฟแดงได้ ผักบุ้งจะจิ้มน้ำพริกก็ได้ แต่ไม่ใช่แกงเทโพ มันไม่เข้าสู่อริยสัจหรือ

ถ้ามันจะเข้าสู่อริยสัจ เข้าสู่สัจจะความจริง มันต้องมีความสมบูรณ์พร้อม จากปุถุชน กัลยาณชน นี่ไง ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเป็นสัมมาทิฏฐินะ สัมมาทิฏฐิคือความเห็นถูกต้องดีงาม

แต่ถ้าเป็นมิจฉาทิฏฐิ มันเริ่มต้นตั้งแต่มิจฉาทิฏฐิด้วยความเห็นของตน “กายก็เป็นอริยสัจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นอริยสัจ”...อริยสัจตรงไหน อริยสัจตรงไหน เพราะอะไร เพราะด้วยความบกพร่อง เพราะคนภาวนาไม่เป็น เพราะคนไม่เคยเห็นสัจจะความจริง

การแสดงธรรม ถ้าแสดงธรรมมาจากหัวใจที่เป็นความเป็นจริง มันจะสมบูรณ์แบบของมัน ถ้ามันแสดงไม่เป็นความจริง มันไปจับเป็นขึ้นเป็นอัน จับตรงไหนก็แล้วแต่มาตั้งเป็นหัวข้อ แล้วหัวข้อนั้นก็ทำให้มีความผิดพลาด มีความผิดพลาดเพราะอะไร เพราะเอาหัวข้อนั้นเป็นอริยสัจ เอาหัวข้อนั้นเป็นความจริง มันเป็นความจริงขึ้นมาไม่ได้

ถ้ามันจะเป็นความจริงขึ้นมาได้ ปัญญาอบรมสมาธิๆ ต้องจิตนั้นเป็นสมาธิ จิตนั้นมันเป็นผู้เห็น ถ้าจิตนั้นเป็นผู้เห็นนะ ในสติปัฏฐาน ๔ มีกาย จิตมันรู้มันเห็นขึ้นมาจะ อู้ อู!

ขณะเป็นสมาธิมันก็เป็นสมาธินะ สมาธิ คนที่ทำสมาธิแล้วสมาธิเสื่อมไป สมาธิเสื่อมแล้วเราพยายามฝึกฝนขึ้นมา โดยธรรมชาติ โดยข้อเท็จจริง มันมีเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของครูบาอาจารย์ของเรา เวลาประพฤติปฏิบัติมีหนักมีเบา เวลาถ้ากิเลสมันหนา กิเลสมันหนาคือสมาธิเสื่อม คือกิเลสมันฟาดงวงฟาดงาบกับหัวใจ นั่นแหละเขาต้องเข้มข้น

การเข้มข้น การอดนอนผ่อนอาหาร การเผชิญหน้ากับความจริง มันจะเผชิญหน้า ทำไมต้องเผชิญหน้าล่ะ ถ้าเราไม่เผชิญหน้า ถ้ากิเลสมันเคยชนะเราหนหนึ่งนะ ต่อไปมันจะเอาเทคนิคอย่างนี้คอยบีบบีบีไฟ การประพฤติปฏิบัติของเราจะเหลวแหลก

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติมาตามแนวทาง การปฏิบัติสม่ำเสมอ การปฏิบัติต่อเนื่อง การรักษาหัวใจของเราให้มันมีมาตรฐาน เวลาถ้ามันเสื่อม เสื่อม เราก็ฟื้นฟูขึ้นมา ถ้ามันผิดพลาดขึ้นมา เราก็แก้ไขของเราตลอดไป รักษาให้มันคงๆ ขึ้นมา

แล้วถ้ามันนุ่มไปสู่อ่าง นุ่มไปสู่สติปัญญา ๔ จิตสงบแล้วจิตตั้งมั่น จิตมีกำลัง ถ้ามันเห็นกาย มันสะท้อนกิเลสมาก ถ้ามันจับเวทนาได้ มันก็พิจารณาเวทนาเป็นขึ้นเป็นอัน ถ้ามันจับจิตของมันได้ แล้วถ้ามันจับธรรมารมณ อารมณ์ที่เกิดขึ้น มันพิจารณา

เพราะถ้าจับธรรมารมณ ธรรมารมณ อารมณ์คืออะไร อารมณ์ ถ้าอารมณ์มันสมบูรณ์แบบของมัน มันก็เป็นความคิด ความคิดมันเกิดขึ้นมาได้เพราะอะไร ความคิดมันเกิดขึ้นมาได้เพราะสัญญา สัญญาความจำได้หมายรู้

เด็กๆ เกิดมา นี่สีเขี้ยว นี่สีแดง เด็กๆ ไม่รู้จักสีอื่นหรอก เราก็พยายามฝึกฝนให้เขามีการศึกษา ให้เขาจำได้ ให้เขาจำตัวอักษรได้ ให้เขาผสมคำได้ต่างๆ นี่คือนิยามทั้งนั้นนะ สัญญาคือการศึกษา คือการศึกษาทางโลก

ที่นี้การศึกษาทางโลก สิ่งที่เราเห็นขึ้นมา รู้เห็นแต่สัญญา สัญญามันรับรู้ รับรู้ขึ้นมาสังขารก็ปรุง เวลาสังขารปรุงขึ้นมาแล้ว เวทนา ปรุงดีหรือชั่ว มันเกิดวิญญาณรับรู้ วิญญาณรับรู้ มันก็เป็นรูปเป็นอารมณ์ขึ้นมา พอเป็นอารมณ์ขึ้นมา เห็นใหม่

ถ้าเป็นสติปัญญา ๔ มันจับแล้วมันแยกมันแยกได้นะ อารมณ์อารมณ์หนึ่งมันก็เหมือนวงจรถึง ถ้ามีสติปัญญาเข้าไปแยกวงจรถึงออก ดับ อารมณ์นั้นดับ นี่ถ้าเป็นสติปัญญา ๔

แต่ถ้าไม่เป็นสติปัญญา ๔ ในผักบุงไม่ใช่แกงเทโพ ในความรู้สึกรู้ของเรา ความรู้ก็มีอารมณ์ มีโกรธ มีโลภ ไม่พอใจ ทุกข์ใจ อ้าว! ก็เราคิด เราดี เราเก่ง เราแน่ เรายอด มันก็ไปตามประสามัน นี่ไง มันไม่ใช่สติปัญญา ๔ หรือ

ถ้ามีสติปัฏฐาน ๔ คือมันจะจับได้จริงๆ มันจับอารมณ์ของเราได้ จับสติปัฏฐาน ๔ คือ
ธรรมารมณ์ จิตสงบแล้ว มีกำลังแล้วจับได้ พอจับได้ เพราะอารมณ์นี้ พญามาร ครอบครว้ของ
มารมันได้ใช้อาศัยเพื่อสร้างเวรสร้างกรรมมากับชีวิตของเรามหาศาล แล้วชีวิตของเราก็อยู่ที่อำนาจ
ของมารที่ให้มันข่มขี่กันมาตลอด

ในผักบุงไม่มีไข่แกงเทโพ ในความรู้สึกนึกคิดของเรามันเป็นกิเลสค้นหาความทะยาน
อยาก ทำลายล้างเรามาตลอด ถ้ามันมีสติมีปัญญาจะสร้างคุณงามความดีขึ้นมาบ้าง มันก็ตีโพยตี
พาย มันก็บอกว่า “ไม่มีความจำเป็น ไม่จำเป็นจะต้องทำตอนนี้ ไปทำตอนใกล้จะเสียชีวิตก็ได้ การ
ภาวนา ภาวนาตอนไหนก็ได้ ตอนนี้อะไรจะเลเทเมากันไปก่อน”

นี่ไง ในผักบุงไม่มีไข่แกงเทโพ ในความรู้สึกนึกคิดถ้ามันไม่มีความสงบของใจ แล้วไม่เห็น
ตามความเป็นจริง นี่ไง สติปัฏฐาน ๔ มันเกิดตรงไหน สติปัฏฐาน ๔ มันเป็นอย่างใด

เวลาจิตที่สงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง นี่เป็น
แนวทางสติปัฏฐาน ๔ คือจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา

เวลาวิปัสสนาไปๆ คนเราวิปัสสนา คนเราเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เรา
พิจารณาไปแล้ว ทีแรกพิจารณาไปแล้วมันก็แช่มชื่น พิจารณาไปแล้วมันก็ทะลุปรุโปร่ง พิจารณา
ไปแล้ว แหม! มันสุดยอด

การทำงานมันต้องพัก ถ้าการทำงานไม่พักแล้ว คน พอมันเหนื่อยจากงาน คนมัน
สมบุกสมบันแล้วมันจะเอากำลังที่ไหนไปทำงาน แต่ด้วยคนเราถ้ามันเป็นสมาธิๆ มันไม่ใช่ปัญญา
เวลาสมาธิไม่ใช่ปัญญา ทำสมาธิเกือบเป็นเกือบตาย ตอนนี้อ้อใช้ปัญญาแล้วก็จะจ้วงจะพัน จะเอาให้
ได้มรรคได้ผลขึ้นมาไง พอมันใช่ไป สมาธิมันก็เสื่อมลง เวลาคิดไปมันเป็นสัญญาทั้งนั้นนะ เวลา
ใช้ปัญญาไปๆ

คนที่ภาวนาใหม่ ๆ มันก็จะตกไปในสองฝ่าย อัดตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค มันจะตก
ไปในสองส่วน มันตกขอบไปทั้งชายและขวา

มัชฌิมาปฏิปทา ความสมดุลพอดี ความสมดุลพอดีมันต้องมีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน ถ้าสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน มันจะไม่ทำให้จิตเรตกขอบได้ทั้งสองด้าน ถ้าการตกขอบสองด้าน เวลา มันภาวนาดี มันภาวนาใช้ได้ อู้ฮู! สุดยอดๆ นี่กามสุขัลลิกานุโยค มีความสุขมีความสุขสงบของมันไป

แล้วทำสมาธิมาเกือบเป็นเกือบตาย สมาธิมันเป็นสมาธิเท่านั้นแหละ มันไม่ใช่เป็นปัญญา เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมาแล้ว วิปัสสนา นี่แนวทางสติปัฏฐาน ๔ พอพิจารณาต่อเนื่องไป มัชฌิมาปฏิปทา มันเบาบางลง เพราะในมัชฌิมาปฏิปทา สมาธิชอบ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรมมันเกี่ยวเนื่องกันไป

ถ้าความชอบธรรมมันเกี่ยวเนื่องกันไป วิปัสสนาไป มันใช้ปัญญาไป มันสมดุลมันก็ปล่อยวาง การปล่อยวาง ปล่อยวางมันชั่วคราว พอชั่วคราว พอปล่อยวางแล้วกำลังมันใช้ไปขนาดไหนล่ะ กำลังใช้ไปขนาดไหน พอคราวต่อไปมันก็เป็นปัญญา ปัญญาที่กิเลสสมุทัยเจือมาแล้ว สมุทัยคือกิเลส ตัณหา วิภวตัณหา มันก็สอดเข้ามาแล้ว พอสอดเข้ามาแล้ว “อู้ฮู! ภาวนาดี ภาวนาเก่ง ภาวนาเลย ปัญญายอดเยี่ยม โอ้! ภาวนาไป”...นี่กิเลสมันหลอก

พอไปถูลู่ถูกังไป สัญญาทั้งนั้น สัญญาคือเราเคยทำได้ เราคิดว่าเราทำอย่างนี้ก็จะได้ แต่ไปแล้วมันเป็นอดีตอนาคต สิ่งที่ทำมาแล้วคืออดีต สิ่งที่ยังไม่เป็นคืออนาคตคาดหมายว่าเราเคยทำอย่างนี้แล้วจะได้อย่างนี้

อดีตอนาคตนะ มันไม่เป็นปัจจุบัน มันเป็นปัจจุบันไปไม่ได้เพราะมันขาดสัมมาสมาธิ มันขาดพื้นฐานของความตั้งมั่นของจิต ถ้ามันขาดพื้นฐานขึ้นมา มันเป็นสัญญา คือเราเคยรู้เคยเห็นไง เคยเป็นไง นี่ไง เวลามันจุดกระชากลากไปไง

ถ้าคนที่ประพฤติปฏิบัติใหม่มันก็จะไป เพราะว่ามันแตกต่าง คือผลตอบสนองมันมากกว่า คือปัญญามันทะลุทะลวงไป โอ้โฮ! มันสุดยอด แล้วพอมันได้ มันก็จะจ้วงจะพิน จะเอาให้ได้ เอาให้ได้ นี่กิเลสมันพลิกแพลง

พอกิเลสพลิกแพลง สมุทัยเจือเข้ามา สมุทัยคือกิเลส ตัณหา ภวตัณหา คืออยากได้ออยากดีนั่นแหละ มันเจือเข้ามา พอเจือเข้ามา แล้วถ้าเจือเข้ามา มันจะเป็นสัมมาทิฐิได้อย่างไร มันจะเป็นมัชฌิมาได้อย่างไร มันเป็นกิเลสแล้ว

ถ้าเป็นกิเลสแล้ว ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงนะ ท่านจะบอกเลย “เอาเลย เอาให้เต็มทีเลย” เต็มที่มันก็ถล่ำไปเลย พอถล่ำไปเลยนะ ผักบู้ง่เนาแล้ว หมูเหมมอเนาหมดแล้ว แล้วทำอย่างไรล่ะ

กลับมาหาใหม่ไง กลับไปเก็บผักบู้ง่ตามชายคลอง แล้วก็ไปหาใหม่ หาใหม่ก็ต้องกลับมาทำความสงบของใจเข้ามา บางคนทำได้ บางคนทำไม่ได้ บางคนน้อยเนื้อต่ำใจ บางคนสละทิ้ง

การประพฤติปฏิบัติเริ่มต้นจากการขวนขวาย การมูมาหะขึ้นมา แล้วพอทำ ๆ ไปแล้วนะ ทั้งไม่มีอุดมการณ์ ทั้งไม่มีจุดยืน ไม่มีสัจจะ ไม่มีกำลังของตน เห็นไหม ในหมู่พระที่ปฏิบัติเขาต้องมีครูมีอาจารย์ไง เวลามันท้อแท้ เวลามันสิ้นหวัง เอาครูบาอาจารย์เป็นที่ตั้ง

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเวลาท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านทุ่มเททั้งชีวิต แล้วทุ่มเททั้งชีวิต เวลาขาดตกบกพร่อง เอาใครเป็นตัวอย่าง เวลามันเหลวไหล คนทำงานแล้วมันจะประสบความสำเร็จไปทุกทีๆ หรือ

การทำงานประสบความสำเร็จ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ล้มเหลวสัก ๕๐ เปอร์เซ็นต์ก็นับว่ายอดเยี่ยมแล้ว ถ้ามันประสบความสำเร็จ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ อันนั้นคำว่า “ประสบความสำเร็จๆ” ในผลการปฏิบัติ ไม่ใช่ประสบความสำเร็จถึงการที่มันชำระล้างกิเลส

การชำระล้างกิเลส ขณะจิตสมุจเฉทปหาน การฆ่าการทำลายกิเลสชัดๆ ถ้าไม่มีการฆ่าการทำลาย อย่าหลอกตัวเอง การหลอกตัวเอง นั่นแหละมันเป็นผลร้ายของตัวเอง

เป็นผลร้ายของการกระทำของเรา ถ้ามันเป็นผลร้ายเพราะอะไร เพราะว่ากิเลสมันก็ท่วมทับในหัวใจอยู่แล้ว เรายังไปร่วมมือกับมันอีกใช้ไหม

เราจะฆ่าจะทำลายเขา เราไม่ใช้ไปร่วมมือกับเขา เราจะร่วมมือกับธรรมะ เราจะร่วมมือกับอริยสัจ เราจะร่วมฟื้นฟูหัวใจของเรา ถ้าเราจะฟื้นฟูหัวใจของเราเพื่อเป็นอริยสัจ เพื่อเป็นสัจจะเป็นความจริง เราต้องมีความหมั่นเพียร เพียรชอบ งานชอบ ความวิริยะ ความอดสาหัส เป็นความหมั่นเพียร

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง สอนการละการวาง แต่การละการวางมันต้องการละวางแบบเศรษฐกิจธรรม เศรษฐีธรรม เวลาหลวงตาทำนขึ้นชมหลวงปู่ลี เศรษฐีธรรมๆ

มันต้องเป็นเศรษฐกิจแล้วปล่อยวาง ไม่ใช่ขี้ครอก “ผมก็เป็นอริยสัจ ขนก็เป็นอริยสัจ” ไม่รู้อะไรเลย แล้วเป็นเศรษฐกิจได้อย่างไร ไม่รู้อะไรเป็นเศรษฐกิจธรรมได้อย่างไร

เศรษฐกิจธรรมคือเขาสร้างสมขึ้นมามากมายมหาศาล เริ่มต้นจากการใช้ปัญญาๆ คนที่ปฏิบัติไปเขาจะรู้ถึงตทังคพหวน คือการใช้ปัญญาด้วยความแยกแยะของเรา แล้วมันมีกำลังสมดุลงของมัน มันปล่อยวาง เหมือนเลย เหมือนกิเลสตาย โอ้โฮ! โลงโถงไปหมดเลย แต่มันไม่มีสิ่งบอกเหตุ ไม่ได้ชำระล้างกิเลส มันไม่มีสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิลัพพตปรามาส สักกายทิฏฐิ ความเห็นผิดในกายของตน ความเห็นผิด ความเห็นคือจิต

สิ่งที่เกิดเป็นมนุษย์คือร่างกายนี้ กายกับใจๆ ที่บวกันเป็นมนุษย์นี้ สิ่งที่เป็นสิทธิเสรีภาพ รัฐธรรมนูญรับรองการเกิดเป็นมนุษย์ การเกิดเป็นมนุษย์นี้มีกฎหมายรองรับ ห้ามทำลาย ห้ามเบียดเบียนกัน

แต่กิเลสที่มันครอบงำอยู่มันครอบงำหัวใจ มันทำลายล้างด้วยความทุกข์ความยาก เราใช้สติใช้ปัญญาการประพฤติปฏิบัติธรรมด้วยมรรคด้วยผล ด้วยมรรค ๘ ด้วยมัชฌิมาปฏิปทา ด้วยความสมดุลงของตน เห็นใหม่ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันจะปล่อยวางเป็นครั้งเป็นคราวๆ

คนที่ปล่อยวางนะ ปล่อยวางแล้วถ้าแผลอไพล ปล่อยวางแล้วสำคัญตน เสื่อมหมด เสื่อม เพราะอะไร เสื่อมเพราะสิ่งร้อยรัด สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพตปรามาส มั่นร้อยรัดจิตอยู่ สันโยชน์ร้อยรัดกิเลสกับจิตนี้เป็นอันเดียวกัน

การวิปัสสนา วิปัสสนาเพื่อผ่อนคลาย การผ่อนคลายนั้นคือปหานชั่วคราวยๆ คำว่า “ชั่วคราวยๆ”

ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติ ถ้าท่านผิดพลาด เวลามันปล่อยวางแล้วมัน มหัศจรรย์ ก็คิดว่าสิ่งนี้เป็นธรรม แล้วถ้าพลังแผลหรือปล่อยปละละเลย เสื่อมหมด ถอยกรูดๆ ไปเลย แล้วกลับมายาก

แล้วถ้าครูบาอาจารย์องค์ไหนเคยผิดพลาด มันมีบทเรียน บทเรียนการประพฤติปฏิบัตินี้ คือประสบการณ์ ประสบการณ์ของครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติมาแต่ละองค์ๆ ในสาย ของหลวงปู่มัน มันมีวาสนามาแตกต่างกัน

แต่คนที่ประสบความสำเร็จ ครูบาอาจารย์ลูกศิษย์ของหลวงปู่มันที่ท่านประสบความสำเร็จที่หลวงตาท่านชื่นชม ชื่นชมว่าเป็นเพชรน้ำหนึ่งๆ ท่านมีประสบการณ์อย่างนี้ แล้ว ประสบการณ์ของแต่ละองค์ๆ ไม่เหมือนกัน แตกต่างกันด้วยอำนาจวาสนา

คนเราเกิดมาแตกต่างกัน การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมาแตกต่างกัน แล้วเวลาท่าน พิจารณาของท่าน สิ่งที่ท่านคุยกัน **ธมฺมสากัจฉา** ในวงปฏิบัติเขาถึงรัฐของเขา ถ้าเขารัฐของเขา ขึ้นมา เวลาที่มันปล่อยวางชั่วคราวยๆ ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงๆ แบบนี้ ท่านเคยผิดพลาด เคย ปล่อยวางแล้วชะล่าใจ เสื่อมไป ท่านก็ฟื้นฟูขึ้นมา ท่านก็พยายามชวนชวายของท่าน

ในสติปัฏฐาน ๔ มีกาย เวทนา จิต ธรรม พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ถ้าจะไปจับกาย จับ เวทนา จับจิต จับธรรมขึ้นมาพิจารณาโดยจิต โดยสามัญสำนึก โดยโลกียปัญญา เป็นไปไม่ได้หรอก เป็นไปไม่ได้ เพราะไปอนาคตมันยังมีสติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา มันมีปัญญาญาณ ปัญญา รอบคอบ เพราะอะไร

เพราะบุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล
อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล

ในสติปัฏฐาน ๔ มีกาย เวทนา จิต ธรรม

ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรมใดๆ ไม่มีจิต จิตตภาวนาเข้าภาวนาร่วมด้วยไม่มี
แล้วคนที่ไม่เป็นก็ไปจับวัตถุจิตใดๆ ความใดๆ นั้นมาบอกว่าเป็นอริยสัจ มันเป็นไปได้

หนึ่ง ผู้ที่ภาวนาไม่เป็น “จิตสงบแล้วก็พิจารณาภายใน”

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา “พิจารณาภายใน พิจารณาอสุภะเลย พิจารณาภายในแยกแยะเลย
เป็นไตรลักษณ์”

“มันจะเป็นอสุภะ” ภาวนา ภาวนาอย่างไร มันไม่เป็น เพราะมันไม่เป็นถึงเหลวแหลก พอ
เป็นพิธี พอเป็นพิธีสมบูรณ์แบบแล้ววาก็ใช่ พิธี ใครทำไม่ได้ พิธีกรรมเยอะแยะไปหมด ปฏิบัติ
พอเป็นพิธี แล้วสังคมชื่นชมกัน สังคมคือโลกใจ โลกเป็นใหญ่ ไม่ใช่ธรรมเป็นใหญ่

ธรรมเป็นใหญ่นะ ครูบาอาจารย์ของเราอยู่ในป่าในเขา ทำนบรณธรรมองค์เดียว
ทำนบกันใจของทำนององค์เดียว แล้วทำนบเก็บเงียบ แล้วมีครูบาอาจารย์ที่ท่านเฝ้าหา
ค้นคว้า ท่านถึงแสวงหาเข้าไปศึกษา เข้าไปศึกษาก็เริ่มต้นจากทำความสงบของใจเข้ามา
ก่อน พอใจสงบระงับแล้ว พอคนทำสมาธิได้ จิตสงบระงับแล้วจะชื่นชม จิตนี้จะ
ยอมรับในพระพุทธศาสนา

ไอ้ของเรายอมรับแต่ปาก ปากว่าเป็นชาวพุทธ อยากจะประพฤติปฏิบัติ แต่โลเล ไม่
แนใจ หมดกาลหมดสมัย เวลาปฏิบัติแล้วจะได้ผลหรือไม่ ปฏิบัติไปไม่เหนียวแน่นเปล่าหรือ แล้วคนสอน
สอนถูกหรือเปล่า เอ๊ะ! เขาจะพาเราไปไหนเนี่ย ร้อยแปด

แต่ถ้ามันมีครูบาอาจารย์นะ ท่านบอกมาให้ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน พอใจสงบนะ
ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานมันจะรู้แจ้งในใจของตน ความรู้แจ้งในใจของตนจะเชื่อมั่นใน พระพุทธศาสนา ในพระพุทธศาสนา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นี่ไง ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน น้อม ไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ถึงเป็นแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ตาม ความเป็นจริง

ไม่ใช่แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ด้วยโวหาร ด้วยคำพูด ด้วยพิธีกรรม ไม่มีอยู่จริง แต่มันมี อยู่ในพระพุทธศาสนา ในพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น สอน อย่างนั้น ให้คนทำอย่างนั้นจากหัวใจของเขา ไม่ใช่ให้ทำแบบนั้นโดยการพรั้งเพื่อ โดยการนึกเอา โดยวิปัสสนีก มันไม่มีอยู่จริง

ถ้ามันเป็นจริง ครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติมาก่อน ถ้ามันเป็นจริง เวลาต ทั้งคปทาน มันใช้ปัญญาชั่วคราว ปัญญาชั่วคราวมันไม่ได้ถอนสังโยชน์ ถ้าไม่ได้ถอนสังโยชน์ ต้อง ทำซ้ำๆ การทำซ้ำๆ ก็เพื่อพิจารณาเพื่อถอดเพื่อถอน เพื่อแยกเพื่อแยะ ไตรลักษณ์นั้นแหละ ลักษณะญาณ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลามันขาด เวลามันขาดนะ อะไรมันขาด สังโยชน์ขาด สักกายทิฏฐิ ถ้าสักกายทิฏฐิ ทิฏฐิ ทิฏฐิมานะขาด ความล่งเลสงสัยมีได้อย่างไร การลูปคล่าจะลูป คล่าได้อย่างไร เพราะมันขาดไปแล้ว

พอมันขาดไปแล้วนะ ผลของวิมุตติ ผลของวิมุตติไม่มีต้นไม่มีปลาย วิมุตตินี้รู้ได้ยากๆ แต่ เป็นพระโสดาบันพาดกระแสนะ การพาดกระแสนั้นไม่รู้จักวิมุตติได้อย่างไร แคพาดกระแสนั้นรู้จัก วิมุตติจากใจของมัน

ใจดวงนั้นเวียนว่ายตายเกิดในวิมุตติไม่มีต้นไม่มีปลาย มีติดบอด แต่เวลาพาดกระแสนั้นรู้ เลยว่า ๗ ชาติ รู้ชัดๆ พระโสดาบันต้องรู้ ถ้าไม่รู้ ไม่ใช่พระโสดาบัน เพราะอะไร เพราะปุถุชนเขาก็ไม่ รู้ไง ไม่มีใครรู้ผลของวิมุตติ ไม่มีใครรู้ว่าเรามาจากไหน เราเกิดมาทำไม แล้วจะไปไหน ไม่มีใครรู้ แต่พูดธรรมะจ้อยๆ เลยนะ

ในแกงเทโพมีผักนึ่ง ในผักนึ่งไม่มีแกงเทโพ ในผู้ที่ไม่รู้ รู้ไม่ได้ ทำไม่ได้ ถ้ามันทำก็แกง ส้ม แกงส้มผักนึ่ง ถ้ามันเอาไปผัดก็ผักนึ่งไฟแดง ไม่ใช่แกงเทโพ

ในสติปัฏฐาน ๔ เห็นใหม่ ในอริยสัจมีสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง แล้วมันต้องทำ
ขึ้นมาจากข้อเท็จจริง เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนที่เธอไม่ควรเสพ มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง
ความเหมาะสมพอดีของความเพียร เพียรชอบ

งาน คืองานในการค้นคว้าต่อสู้กับกิเลสในใจของตน

สัมมาทิฐิ ทิฐิความเห็นที่ถูกต้องดีงาม ดีงามจากปัญญาญาณ ดีงามจากปัญญาของ
ตน ดีจากความเห็น ความเห็นของจิต จิตที่มันแก้ไขตัวของมันเอง แล้วมันสว่างโพลงกลางหัวใจ
ดอกบัวบานกลางหัวใจ มันจะไม่รู้ได้อย่างไร

แต่ที่แจ้วๆ กันอยู่นี้ มันไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลย มันไม่มีสิ่งใดบานกลางหัวใจ มันถึงไม่รู้จัก
วิภูฏะ แล้วลูบๆ คลำๆ

แต่ถ้าเป็นจริงนะ อกุปปธรรม พระอรหันต์คือไม่หันไปไหนแล้ว “อะ” รอบตัว อกุปปธรรม
เริ่มต้นตั้งแต่พระโสดาบัน อกุปปธรรมคือคงที่ตายตัวไม่เปลี่ยนแปลง เอวัง